

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Kortárs egyetemes film (Szabadon választott)				
A kurzus oktatója, elérhetősége: Fábics Natália, fabics@mome.hu és fabics@g.mome.hu				
Kód: B-SZ-301-MI-232401-03 M-SZ-301-MI-232401-03	Tantervi hely: BA és MA	Javasolt félév: BA2, BA3, MA1, MA2	Kredit: 5	Tanóraszám (heti): 3 + 2-3 órában közös filmnézés, azt követően rövid beszélgetés (vetítés közvetlenül az óra után). Egyéni hallgatói munkaóra: - átlag heti 8-10 óra filmnézés - átlag heti 3-4 óra szövegolvasás, beszámoló írása - vizsgaidőszakban készülés a vizsgára
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás és konzultáció	Szab.vál-ként felvehető-e? igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek:	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): A korábbi tanrend szerint <i>Bevezetés a filmtörténetbe 1-2.</i> néven futott kurzusok sikeres teljesítése egy korábbi félévben, vagy az új tanrend szerint: - a Média Intézet hallgatóinak a BA 3. félévtől (miután teljesítették a Média Stúdiók keretében a Bevezetés a filmkultúrába VAGY a Médiaelmélet és Mozgóképkultúra, valamint a Bevezetés a filmtörténetbe: az európai modernizmus kurzusokat). - más intézetek hallgatóinak, ha sikeresen teljesítették 2020 őszén vagy 2022 tavaszán a Bevezetés a filmkultúrába kurzust. FONTOS: Amennyiben valakire a fentiek nem érvényesek, de korábbi tanulmányai során tanult filmtörténetet, vegye fel a kapcsolatot a kurzus vezetőjével emailben (fabics@mome.hu), és írja le hol, milyen formában, pontosan mit tanult, ami miatt befogadható a kurzusra.				
A kurzus célja és alapelvei: A kurzus célja, hogy a hallgatók átfogó tudást szerezzenek a kortárs filmművészet világáról. Az európai újhullámok levonulásától indulva tekintjük át a jelenig tartó időszakot elsősorban stílus- és műfajtörténeti szempontból, ugyanakkor foglalkozunk a filmművészet intézményrendszerének alakulásával is, különös tekintettel a filmfesztiválokra. (A kurzus elsősorban az európai és az amerikai mozira fókuszál, kitekintéssel az ázsiai filmművészet releváns részeire.) Cél ugyanakkor, hogy a hallgatók ezen ismereteiket képesek legyenek szakmai tevékenységük során gyakorlati szempontból is hasznosítani. A kurzus segítségével a hallgatók elsajátítják a kortárs filmművészet alkotásainak szakszerű elemzési módszereit, valamint a filmes intézményrendszerben való tájékozódás képességét.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): Tudás: <ul style="list-style-type: none">- Tájékozott a kortárs filmtörténet és -elmélet főbb módszereit és elméleteit illetően.- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a kortárs filmművészettel kapcsolatos főbb elméletekről, annak stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.- Tájékozott az egyes szaktörténeti nézőpontok terén a kortárs filmművészet főbb módszereit és elméleteit illetően.- A filmművészet és a filmfesztiválok szerepe és felelőssége a társadalomban, a kultúrában. Képesség: <ul style="list-style-type: none">- Felismeri a kortárs filmművészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra.- Értékeli a kortárs filmművészettel kapcsolatos koncepciókat.- Írott szakszövegolvasási és -értelmezési képességek fejlesztése.- Véleményét szakmai szempontokkal alá tudja támasztani.- Képes önálló, sőt kritikai álláspontot kialakítani a kortárs filmművészettel kapcsolatos kérdésekben szaktörténeti és -elméleti érvekre támaszkodva.- A megszerzett ismereteket be tudja építeni a tervezés és alkotás, illetve a kutatás folyamatába.- A kortárs filmművészeti alkotásokban megjelenő kulturális minták felismerése.				

Attitűd:

- Kritikai érzékkel viszonyul a kortárs filmművészet alkotásaihoz, a különböző alkotói és gyártási gyakorlatokhoz és eredményekhez.
- Kritikai érzékkel viszonyul a filmfesztiválok rendszeréhez, valamint napjaink filmgyártási és -forgalmazási rendszereihez.
- Elkötelezett kortárs filmművészettel és a filmfesztiválokkal kapcsolatos szakirodalom mély ismerete iránt.
- Elkötelezett a kortárs filmművészet alkotásainak és alkotóinak ismerete iránt.
- Nyitottság az új ismeretekre, szempontokra, módszerekre.

Autonómia és felelősségvállalás:

- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit, helyzetét a kortárs filmművészet és a filmfesztiválok viszonylatában.
- Hiteles, filmtörténelmi és -elméleti ismereteken alapuló véleményalkotásra törekszik.
- Önállóan tájékozódik és megvalósítja vállalt feladatait. Változó helyzetekben mozgósítja tudását és képességeit.
- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

A témákhoz kötelező filmként rendelt művek megtekintése értelemszerűen kötelező, lehetőség szerint a megadott időpontokban (az előadások nagyban építenek a filmek ismeretére!). Az ajánlott filmek szóba kerülnek az előadások során, megtekintésük nem kötelező, de segíti a vizsgára való felkészülést.

Heti filmvetítések (tervezet, a félév során módosulhat)

Péntekenként, az órát követően a MOME TWO vetítőtermében a félév során kötelezőként megjelölt filmekből nézünk meg 1-1 kiválasztott alkotást. A részvétel ezen vetítéseken is kötelező! Az első alkalommal, szeptember 8-án Tarkovszkij *Tükör* című filmjét nézzük meg, a további vetítéseket folyamatosan egyeztetjük.

TEMATIKA

Bevezetés.

A modern film. Korábban tanultak ismételése, összefoglalása.

A következő filmek ismerete alapvetés – amennyiben még nem ismertek, vagy 1-2 évnél régebben látottak, a kurzus kezdetéig meg kell nézni őket (konkrét számonkérésben nem fognak szerepelni): Godard: *Bolond Pierrot* (1965), Truffaut: *400 csapás* (1959), Fellini: *Az édes élet* (1960), Antonioni: *A kaland* (1960), Bergman: *Persona* (1966)

Ajánlott filmek: Godard: *Kifulladásig* (1960), *Éli az életét* (1962), *Week End* (1967), Truffaut: *Lőj a zongoristára!* (1960), *Jules és Jim* (1962), Antonioni: *Az éjszaka* (1960), Bergman: *A hetedik pecsét* (1957), *Tükör által homályosan* (1961), *Úrvacsora* (1963), Fellini: *Cabiria éjszakai* (1957), *8 és 1/2* (1963), Antonioni: *A barátnők* (1955), *Napfogyatkozás* (1962), Pasolini: *A csóró* (1961), Jancsó: *Oldás és kötés* (1963), Bergman: *Egy nyár Mónikával* (1953), *A nap vége* (1957), *A csend* (1963), Buñuel: *Az öldöklő angyal* (1962), Resnais: *Szerelmem, Hirosima* (1959), Resnais: *Tavalay Marienbadban* (1961), Bresson: *A zsebtolvaj* (1959), Fellini: *Országúton* (1954)

A modern film vége. '68 után: a politikus-kritikus film. Az európai művészfilm az 1970-es években: későmodernizmus és midcult. A kelet-európai film a pangás évtizedében.

Kötelező filmek: Tarkovszkij: *Tükör* (1974), Pasolini: *Teorema* (1968), Ferreri: *A nagy zabálás* (1973), Tarkovszkij: *Stalker* (1979)

Ajánlott filmek: Tarkovszkij: *Nosztalgia* (1983), *Áldozathozatal* (1986), Ferreri: *Dillinger halott*, Pasolini: *Salo* (1975), Buñuel: *A szabadság fantomja* (1974), *A burzsoázia diszkrét bája* (1972), Makavejev: *Sweet Movie* (1973), Mihalkov: *Etűdök gépzongorára* (1977)

Európai művészfilmes hatások a hatvanas–hetvenes évtized amerikai filmjeiben, hollywoodi reneszánsz és új-hollywood.

Kötelező filmek: Mike Nichols: *Diploma előtt* (1967), Steven Spielberg: *Cápa* (1975), Fosse: *Mindhalálig zene* (1979), Badham: *Szombat esti láz (Saturday Night Fever)* (1977), Parker: *Fame* (1980), Francis Ford Coppola: *A keresztapa* (1972), Polanski: *Rosemary gyermeke* (1968), Zinnemann: *Délidő* (1952), Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976), Martin Scorsese: *A taxisofőr* (1976), Roman Polanski: *Kínai negyed* (1974)

Ajánlott filmek: John Schlesinger: *Éjjéli cowboy* (1969), Penn: *Éjszakai lépések* (1975), Cassavetes: *New York árnyai* (1959), Friedkin: *Az ördögűző* (1973), Robert Altman: *A hosszú búcsú* (1973), Peckinpah: *Pat Garrett and Billy the Kid* (1973), Steven Spielberg: *Harmadik típusú találkozások* (1977), Eastwood: *Fennsíkok csavargója* (1973), Martin Scorsese: *Aljas utcák* (1973)

A német új film

Kötelező filmek: Fassbinder: *A félelem megessi a lelket* (1973), Wenders: *Berlin felett az ég* (1987)

Ajánlott filmek: Fassbinder: *A zöldségkereskedő* (1971), Herzog: *Aguirre, Isten haragja* (1972), Nicholas Roeg: *Ne nézz vissza!* (1973) Wenders: *Párizs, Texas* (1984), *Az amerikai barát* (1977), *A millió dolláros hotel* (2000), *A Föld sója* (2014), *Pina* (2011)

A filmes modernizmus Európán kívül: a kínai ötödik generáció és a tajvani újhullám. Az iráni film a kétezres években. Kortárs libanoni film.

Kötelező filmek: Kaige Chen: *Isten veled, ágyasom!* (1993), John Woo: *Szebb holnap* (1986), Tsai Ming Liang: *Eljen a szerelem!* (1994), Kiarostami: *Középkép* (1990), *Hol a barát háza?* (1987), Asghar Farhadi: *Nader és Simin - Egy elválás története* (2011), Yimou Zhang: *A repülő török klánja* (2004), Tran Anh Hung: *A riksás fiú* (*Xich lo*, 1995)

Ajánlott filmek:

Mohsen Makhmalbaf: *A biciklista* (1987), Kiarostami: *Hol a barát háza?* (1987), *A kulcs* (1987), *Az olajfák alatt* (1994) *A cseresznye íze* (1997) *Copie conforme* (*Hiteles másolat*, 2010), Jafar Panahi: *A fehér léggömb* (1995), *Ez nem egy film* (2011), *Taxi Tehran* (2015), Asghar Farhadi: *Elly története* (2009), *Az ügyfél* (*Forushande*, 2016)

Ghassan Salhab: *Terra Incognita* (2002), Ziad Doueiri: *West Beyrouth* (1998), *The Insult* (2017), Myriam El Hajj: *A Time To Rest* (2015), Nadine Labaki: *Where Do We Go Now* (2011), Ahmad Ghossein: *All This Victory* (2020), Ahmad Ghossein: *All This Victory* (2020)

Hou Hsiao-hsien: *Gyilkos csapás* (2015), Tsai Ming Liang: *Neonisten gyermekei* (1992), *Jiaoyou/Stray dogs* (2013), *Huncut felhőske* (2005), Hou Hsiao-hsien: *A szomorúság városa I.*, *A szomorúság városa II.* (1989),

Chen Kaige–Zhang Yimou: *Sárga föld* (1984), Yimou Zhang: *Vörös cirokmező* (1987), *Hős* (2002), King Hu: *Egy csipetnyi Zen* (1971), John Woo: *A bérgyilkos* (1989), *Golyó a fejbe* (1990), *Hard Boiled* (1992), *Face/Off* (1997), *Vörös szikla* (2008)

Tran Anh Hung: *A zöld papaya illata* (1994)

Videoboom és klipesztétika: új médiumok, technikai fejlesztések. Az amerikai független film.

Kötelező filmek: Kubrick: *Ragyogás* (1980), George Lucas: *Star Wars IV. - Csillagok háborúja* (1977)

Ajánlott filmek: Steven Lisberger: *TRON, avagy a komputerek lázadása* (1982), John Schlesinger: *Maraton életre-halálra* (1976)

Az amerikai független film.

Kötelező filmek: Soderberg: *Szex, hazugság, videó* (1989), Tarantino: *Kutyaszorítóban* (1992)

Ajánlott filmek: Jarmusch: *Florida, a paradicsom* (1984), Allen: *Annie Hall* (1977), Solondz: *A boldogságtól ordítani* (1998), Gus Van Sant: *Otthonom, Idaho* (1991), *Néha a csajok is úgy vannak veled* (1993), Hartley: *A semmi ágán* (1990), Cronenberg: *Karambol* (1996)

A filmes posztmodern. Műfaji destrukció és rekonstrukció. Angol barokk és francia újromantika a nyolcvanas-kilencvenes években. A Dogma-mozgalom.

Kötelező filmek: Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője* (1989), Besson: *A nagy kékség* (1988), Carax: *A Pont-Neuf szerelmesei* (1991), Lynch: *Kék bársony* (1986), Lars von Trier: *Hullámtörés* (1996), Vinterberg: *Születésnap* (1998), Luhrmann: *Kötelező táncok* (1992)

Ajánlott filmek: Kieslowski: *Három szín: kék* (1993), Besson: *Metró* (1985), Greenaway: *A rajzoló szerződése* (1982), Emir Kusturica: *Macska-jaj* (1998), Lars von Tier: *Idióták* (1997), Vinterberg: *A vadászat* (2012) Jordan: *Síró játék – The Crying Game* (1992), Luhrmann: *Kötelező táncok* (1992), Pedro Almodóvar: *Asszonyok a teljes idegösszeomlás szélén* (1988)

A blockbusterek: a Cápától a Marvel univerzumig. A mainstream mozi a legújabb trendek tükrében: streaming platformok, transzmediális világok, sorozatok, minőségi (?) sorozatok etc.

Kötelező filmek: a kurzus vezetője által a félév során meghatározott 2-3 éppen aktuálisan a mozikban vetített blockbuster megtekintése (lehetőség szerint moziban!)

Nem képezik a kötelező filmek körét, de alapvetés az elmúlt években a vezető filmfesztiválokon bemutatott filmek, valamint a következő „világok”, sorozatok ismerete: Marvel univerzum, Star Wars univerzum, Harry Potter filmek, Gyűrűk ura filmek, Matrix filmek, Stranger Things, Riverdale, Sabrina, Mindhunters, Squid Game, Altered Carbon, BoJack Horseman, Archer, Little Big Lies, Chernobyl, The Loudest Voice, Leaving Wonderland, True Detective, és így tovább...

Filmfesztiválok és a kortárs globális mozi.

Kortárs szerzőiség. Lars von Trier, Kim Ki-duk, Wong Kar-wai, Tarr Béla, Michael Haneke, Park Wan-Chook, Gaspar Noé.

Kötelező filmek: Ki-duk Kim: *Tavaszi, Nyár, Ősz, Tél... és Tavasz* (2003), Wong Kar-wai: *Szerelemre hangolva* (2000), Park Wan-Chook: *Oldboy* (2003), Park Wan-Chook: *The Handmaiden* (2016), Masaki Kobayashi:

Harakiri (Seppuku, 1962), Takashi Miike: *Audition* (1999), Takashi Miike: *Hara-Kiri: Death of a Samurai* (2011), Haneke: *Caché* (2005), Gaspar Noé: *Visszafordíthatatlan (Irréversible)*, 2008), Villeneuve: *Blade Runner 2049* (2017), Tarr Béla: *A torinói ló* (2011), Nemes Jeles László: *Saul fia* (2015) + a kurzus vezetője által a félév során meghatározott 2-3 aktuálisan a mozikban vetített szerzői film megtekintése (lehetőség szerint moziban!)

Ajánlott filmek: Enyedi: *Testről és lélekről* (2017), Tarr Béla: *Kárhozat* (1987), *Sátántangó* (1994), *Családi tűzfészek* (1979), *Werckmeister harmóniák* (2000), *Prologue* (2004), Chazelle: *Kaliforniai álmom* (2016), Vinterberg: *Még egy kört mindenkinek* (2020), Anderson: *A francia kiadás* (2021), Carax: *Annette* (2021), Weerasethakul: *Memoria* (2021), Guadagnino: *Szólíts a neveden* (2017), Villeneuve: *Dűne* (2021)

Kötelező filmek összefoglaló listája:

1. Pasolini: *Teorema* (1968)
2. Ferreri: *A nagy zabálás* (1973)
3. Tarkovszkij: *Stalker* (1979)
4. Mike Nichols: *Diploma előtt* (1967)
5. Polanski: *Rosemary gyermeke* (1968)
6. Zinnemann: *Délidő* (1952),
7. Alan J. Pakula: *Az elnök emberei* (1976)
8. Martin Scorsese: *A taxisofőr* (1976)
9. Fosse: *Mindhalálíg zene* (1979)
10. Badham: *Szombat esti láz (Saturday Night Fever)*, 1977)
11. Parker: *Fame* (1980)
12. Francis Ford Coppola: *A keresztapa* (1972)
13. Roman Polanski: *Kínai negyed* (1974)
14. Stanley Kubrick: *Ragyogás* (1980)
15. Fassbinder: *A félelem megeszi a lelket* (1973)
16. Wenders: *Berlin felett az ég* (1987)
17. Kaige Chen: *Isten veled, ágyasom!* (1993)
18. John Woo: *Szebb holnap* (1986)
19. Tsai Ming Liang: *Éljen a szerelem!* (1994)
20. Kiarostami: *Hol a barát háza?* (1987)
21. Kiarostami: *Közelkép* (1990)
22. Yimou Zhang: *A repülő török klánja* (2004)
23. Tran Anh Hung: *A riksás fiú (Xich lo)*, 1995)
24. Steven Spielberg: *Cápa* (1975)
25. George Lucas: *Star Wars IV. - Csillagok háborúja* (1977)
26. Soderberg: *Szex, hazugság, videó* (1989)
27. Tarantino: *Kutyaszorítóban* (1992)
28. Peter Greenaway: *A szakács, a tolvaj, a feleség és a szeretője* (1989)
29. Besson: *A nagy kékség* (1988)
30. Carax: *A Pont-Neuf szerelmesei* (1991)
31. Lynch: *Kék bársony* (1986)
32. Luhmann: *Kötelező táncok* (1992)
33. Vinterberg: *Születésnap* (1998)
34. Lars von Trier: *Hullámtörés* (1996)
35. Haneke: *Caché* (2005)
36. Ki-duk Kim: *Tavaszi, Nyári, Őszi, Téli... és Tavasz* (2003)
37. Wong Kar-wai: *Szerelemre hangolva* (2000)
38. Park Wan-Chook: *Oldboy* (2003)
39. Park Wan-Chook: *The Handmaiden* (2016)
40. Masaki Kobayashi: *Harakiri* (Seppuku, 1962)
41. Takashi Miike: *Audition* (1999)
42. Takashi Miike: *Hara-Kiri: Death of a Samurai* (2011)
43. Bong Joon-Ho: *Élősködők* (2019)
44. Gaspar Noé: *Visszafordíthatatlan (Irréversible)*, 2008)
45. Villeneuve: *Blade Runner 2049* (2017)
46. Tarr Béla: *A torinói ló* (2011)
47. Nemes Jeles László: *Saul fia* (2015)
48. + összesen 4-6 aktuálisan a mozikban/streaming platformokon vetített film (lásd tematika)

Tanulásszervezés/folyamat szervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük:

A tanórák elsősorban előadások, de – amennyiben a félév során élőben (offline) is sor kerülhet az órákra, bizonyos témák kapcsán interaktív beszélgetéseket kezdeményez a kurzus vezetője. Amennyiben a járványhelyzet enyhülése azt lehetővé teszi, a félév során közös filmnézésekre is sor kerül (moziban, aktuálisan műsoron lévő filmek) – ezekre lehetőség szerint csoportosan mennek a kurzus hallgatói és annak vezetője.

Konzultációk, igény szerint, a beadandók kapcsán.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Kötelező filmek megtekintése, a kurzus vezetője által a félév során jelzett menetrend szerint.
- Előadásokon, valamint a heti filmvetítéseken és az azokat követő beszélgetéseken való részvétel, jegyzetelés – az órai jegyzet a vizsgára való felkészülés alapja.
- A kötelező olvasmányok (szakirodalom) elolvasása, feldolgozása, a félév során ismertetett menetrend szerint ezek alapján beadandók írása.
- Opcionálisan az ajánlott filmek megtekintése.
- Felkészülés a félév végi írásbeli vizsgára.

A tanulás környezete:

tanterem, külső helyszín, online

Értékelés:

Teljesítendő követelmények:

Értékelés módja:

- szakszövegértés beadandó a félév során 6 alkalommal, a félév során ismertetett menetrend szerint, előre megadott szövegek alapján, a beadandókra 5 fokozatú osztályzatot kapnak a hallgatók, mely beszámít az évvégi osztályzatba.
- írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban, melynek a következő elemei lesznek:
 - o teszt a féléves anyag alapján (órán elhangzottak + kötelező filmek)
 - o válasz rövid esszékérdésekre a féléves tananyag alapján – a kérdések előre meg lesznek adva, ezeket ki lehet otthon dolgozni, a vizsgán 5 kérdést kapnak a hallgatók, melyekre írásban kell válaszolni

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

- Részvétel az órákon.
- A fentiekben felsorolt beadandók, vizsga teljesítése.

Az érdemjegy kiszámítása (az egyes értékelt követelmények eredménye hogyan jelenik meg a végső érdemjegyben?):

- A félév során írt beadandókra külön osztályzatokat kapnak a hallgatók. A határidőre le nem adott dolgozatokért jegylevonás jár (a Google Classroom-ban a feladat kiírásában megadottak szerint).
- A vizsgaidőszakban írásbeli vizsga, mely 2 részből áll, tesztből és esszékérdéseken alapuló részből (válasz rövid esszékérdésekre a féléves tananyag alapján – a kérdések előre meg lesznek adva, ezeket ki lehet otthon dolgozni, a vizsgán 5 kérdést kapnak a hallgatók, melyekre írásban kell válaszolni).

A félév során írt beadandók és a vizsga 2 érdemjegye (összesen 8 jegy) átlaga adja ki a félév végi osztályzatot.

Kötelező irodalom:

A félév során a beadandók kapcsán kiadott szövegek.

Ajánlott irodalom:

Kovács András Bálint: *A modern film irányzatai – Az európai művészfilm 1950-1980*. Budapest. Palatinus, 2010.

Kristin Thompson – David Bordwell: *A film története*. Budapest. Palatinus, 2007

Új Oxford Filmenciklopédia. Budapest. Glória Kiadó, 2003.
A félév során ajánlott szövegek.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- *teljeskörű beszámítás/elismerés lehetséges*
- *részleges beszámítás/elismerés lehetséges*
- *nincs lehetőség elismerésre/beszámításra*

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

csütörtök 11:30-13:30, előzetes egyeztetés szükséges